

Lilia Citko

Białystok

Akty Horodelskie z 1413 roku jako źródło do historii antroponimii polskiej i litewsko-ruskiej

Słowa kluczowe: źródła historyczne, antroponimia, kategoria onimiczna, model nominacji

Dokumenty horodelskie wydane w serii *Akta unii Polski z Litwą* w pierwszej połowie ubiegłego stulecia przez S. Kutrzebę i W. Semkowicza [Kutrzeba, Semkowicz 1932] stanowiły przedmiot zainteresowań wielu historyków badających genezę unii, jej aspekty prawne i ustrojowe oraz znaczenie dla relacji polsko-litewskich¹. Porozumienie zawarte 2 października 1413 r. w Horodle nad Bugiem na zjeździe monarchów, Władysława Jagiełły i Witolda Kiejstutowicza, oraz przedstawicieli szlachty obu państw było ważnym etapem w dziejach unii Polski i Litwy. Zwykle porównuje się je z umową krewską 1385 r., która rozpoczęła proces chrystianizacji Litwy w obrządku łacińskim, a także z unią lubelską 1569 r., która stworzyła w Europie nowy organizm państwowy – Rzeczpospolitą Obojga Narodów.

W Horodle miał miejsce bezprecedensowy w skali ówczesnej Europy akt adopcji heraldycznej – 47 polskich rodów szlacheckich przyjęło do swoich herbów rody bojarskie Wielkiego Księstwa Litewskiego. Gwarantowały ten akt obustronnie wystawione dokumenty, z przywieszonymi pieczęciami przedstawicieli odnośnych rodów i z imiennym wyszczególnieniem zarówno

¹ Bogatą literaturę na ten temat, poczynawszy od najstarszych pozycji z przełomu XIX/XX wieku po najnowsze publikacje, przytacza P. Rabiej w artykule *Dokumenty unii horodelskiej* [Rabiej 2013, 83–84].

adoptujących, jak też adoptowanych. Tym dwóm dokumentom towarzyszył trzeci, wystawiony wspólnie przez Jagiełłę i Witolda i opatrzony ich pieczęciami, który określał charakter relacji łączących Królestwo Polskie i Wielkie Księstwo Litewskie oraz potwierdzał zrównanie w prawach szlachty polskiej i bojarów litewskich, którzy przyjęli wiarę chrześcijańską w obrzędku łacińskim [Korczak 2013, 57–69; Rabiej 2013, 83–84].

Dawne, mające nieraz stuletnią metrykę, badania kształtują w znaczącym stopniu do dziś pamięć o unii, bowiem we współczesnej historiografii zainteresowanie tym wydarzeniem jest słabsze. Wychodząc z przekonania, że potrzebne jest nowe spojrzenie na traktat w Horodle, zweryfikowanie zakorzenionych opinii oraz reinterpretacja jego aktów, historycy z Instytutu Historii Litwy i Polskiej Akademii Umiejętności przygotowali nową edycję źródeł. Wydana w ramach serii wydawniczej *Traktaty między państwowe Litwy XIII–XVIII wieku. Teksty. Studia* publikacja [Kiaupienė, Korczak 2013] zawiera trzy dokumenty horodelskie, opublikowane w oryginale łacińskim² oraz tłumaczeniu polskim i litewskim, artykuły krytyczne, katalog pieczęci oraz szczególnie cenny dla badań onomastycznych indeks osobowy. O wartości książki decyduje również bogaty materiał ilustracyjny w postaci fotografii dokumentów źródłowych oraz przywieszonych do nich pieczęci, będący przedmiotem badań genealogiczno-heraldycznych i sfragistycznych.

Zaświadczone w wymienionych źródłach nazwy własne stanowią podstawę materiałową niniejszych badań. Teksty źródłowe dotyczące adopcji herbowej rejestrują bogaty zbiór średniowiecznych onimów, dokumentujących interesujący etap kształtowania się nazewnictwa szlacheckiego w Polsce i bojarskiego w Wielkim Księstwie Litewskim. W antroponimii tych grup społecznych wiek XV był okresem odchodzenia od nominacji jednonazwowej i stopniowego utrwalania się systemu dwunazwowego – imienia i drugiego określenia nazewniczego, noszącego fakultatywny charakter i nie posiadającego wszystkich definicyjnych cech dzisiejszego nazwiska³. Przedmiotem uwagi w artykule są modele nominacyjne oraz kategorie onimów służących do identyfikacji szlachty polskiej i możnowładców litewskich, zarejestrowane w aktach horodelskich.

² Grupe aktów podpisanych 2 października 1413 r. na zjeździe w Horodle tworzą: 1. *Actum baronum et Nobilium Regni Poloniae*, 2. *Actum nobilium Magni Ducatus Lithuaniae*, 3. *Actum principium, regis Poloniae atque supreme ducis Lithuaniae Vladislai Jogaila et magni ducis Lithuaniae Alexandri Vytautas*.

³ Najważniejsze z nich to: dziedziczność, obowiązkowość, niezmienność, asemantyczność [Kosyl 2001, 438].

1. Antroponimy identyfikujące szlachtę polską

1.1. Imiona

W ekscerpowanych źródłach grupę podstawową w nominacji szlachty stanowią imiona chrześcijańskie, zaświadczone w oficjalnych formach: *Andreas, Florianus, Iwanus, Johannes, Clemens, Cristinus, Jacobus, Martinus, Mathias, Michael, Nicolaus, Paulus, Petrus*, sporadycznie w postaci derywowanej: *Janussius* (*Janusz* < *Jan* MaII 245), *Jak* (< *Jakub* MaII 241).

Marginalnie notowane są imiona dwuczłonowe, należące do najstarszej warstwy nazw osobowych, odziedziczonych z epoki prasłowiańskiej: *Dobeslaus, Sandzywogius* (*Sędziwój*), *Stanislaus, Sbigneus*. W przypadku imienia *Wojciech* zastosowano translację poświadczoną w formie *Albertus*.

1.2. Nazwy odmiejscowe

Typ formacji odmiejscowych reprezentują przymiotniki relacyjne utworzone od nazw miejscowości za pomocą łacińskiego formantu *-ensis* (w źródle zarejestrowane w przypadkach zależnych): *Albertus Cracouiensis, Cristinus Cruschuiciensis, Michael Kyouiensis, Petrus Poznaniensis, Jacobus Plocensis, Mathias Premisliensis, Nicolaus Vilnensis* i in.

Formacje odmiejscowe występują jako drugi, obok imienia, człon formuły identyfikacyjnej, często jednak są poświadczone również w zestawieniach trójelementowych:

- a) obok imienia i przezwiska, por. *Mathias Coth Naklensis, Janussius Furman Medzyrzecensis, Johannes Liganza Lanciciensis, Stanislaus Gamrath Polanecensis*;
- b) obok imienia i innego określenia odmiejscowego, mającego formę wyrażenia przyimkowego z łacińskim *de*, np. *Cristinus de Kozegłowy Sandecensis, Petrus de Włosczoła Dobrinensis, Petrus de Wydawa Sira-diensis, Mathias de Wansosche Calisiensis, Dobeslaus de Oleschnicza Woynicensis, Florianus de Corithnicza Wisliciensis*.

1.3. Nazwy odapelatywne

Element charakteryzujący zawarty w poświadczonych w źródle nazwach osobowych pozwala przypuszczać, że pierwotnie miały one charakter przezwisk lub przydomków. Pozostawały w określonych relacjach do wyglądu, zachowań, charakteru, zajęć i pełnionych funkcji osoby nazywanej. Formalnie nazwy te są równe motywującym je apelatywom: *Mathias Coth Naklensis*

(ap. *kot* Cieśl 63), Janussius *Furman* Medzyrzecensis (ap. *furman* Cieśl 37), Johannes *Liganza* Lanciciensis (ap. *ligeza* ‘człowiek lubiący się wylegiwać, leń’ Cieśl 72), Stanislaus *Gamrath* Polanecensis (ap. *gamrat* ‘gach’ Cieśl 38), *Grottone* de Jancouice Malogostiensi (ap. *grot* Cieśl 44), Petrus *Schaffranecz* (ap. *szafraniec* ‘rudzielec’ lub ‘gat. rośliny’ Cieśl 124).

1.4. Nazwy patronimiczne

Mosticius de Staschow (*Mościc* ze Stęszewa)

Identyfikacja przedstawicieli rodów szlacheckich za pomocą syntetycznych patronimików na *-ic*, *-owic/-ewic* zaświadczona jest w najstarszych źródłach historycznych, m.in. w *Bulli* gnieźnieńskiej 1136 r. [Rymut 2005, 145]. W badanym dokumencie ten typ nominacji szlachty stanowi margines; reprezentuje go zlatynizowana nazwa na *-ius* (*Mosticius*).

1.5. Nazwy heraldyczne

Ze względu na charakter badanych źródeł nazwy herbów i zawołań są najliczniej reprezentowaną kategorią onimiczną. Ich cechą wyróżniającą jest to, że identyfikują zespoły ludzi (rody). Wykształciły się ze znaków językowych (proklamacji) i znaków ikonograficznych (godeł). Jako chronologicznie późniejsze od innych kategorii nazw własnych, tj. antroponimów i toponimów, były najczęściej przez nie motywowane. Na heraldyczne nacechowanie użytych w dokumentach horodelskich nazw wskazuje charakter towarzyszącego im kontekstu źródłowego. Rolę terminów genealogiczno-heraldycznych pełnią w nim łacińskie określenia typu *clenodium* ‘klejnot’, *proclamatio*, *arma* ‘broń, oręż’, *domus*, *stirps* ‘ród, pochodzenie’, *genus*, *nobilis* ‘szlachetny’.

Wyekscerpowane z badanych źródeł nazwy herbów i zawołań zostały usystematyzowane według kryteriów motywacyjnych wyodrębnionych przez M. Bobowską-Kowalską we wstępie do słownika nazw heraldycznych [Bobowska-Kowalska 1995, I–XX].

1.5.1. Nazwy heraldyczne o motywacji antroponimicznej

- od pełnych słowiańskich imion złożonych lub form skróconych: *Sulima* (< im. złoż. *Sulimir*), *Bolesta* (< im. złoż. *Bole-*), *Godziemba* (< im. złoż. *Godzi-* SNH 16), *Grzymała* (< im. złoż. *Grzymi-* SNH 18), *Roch* (< im. złoż. *Rodo-*, *Rości-*);
- od imion chrześcijańskich i ich form hipokorystyczno-deminutywnych: *Hawdaniec/Awdaniec* (< im. *Awdan*, stwniem. *Audowin*, *Audoenus* Ma-

II 190), *G(i)eralt* (< im. stwniem. *Gairoald*, *Gerwald*, *Gerold* MaII 225), *Kolda* (< im. *Mikolaj* MaII 290);

– od nazw odapelatywnych: a) równych apelatywom: *Ciolek*, *Jelita*, *Korczak*, *Lis*, *Łabędź*, *Nowina*, *Rola* (lub im. *Roland* SNH 51), *Świnka*, *Wąsik*, *Wężyk*, w tym złożonym (grupa imienna): *Kot Morski*, b) derywowanych: *Działosza*, *Jastrzębiec*, *Pierzchała*, *Połukoza*, *Szarza*, *Zaremba* (lub nazwa odimperatywna od *zarębi!* < *zarębić* [Moszyński 1986, 177]);

– od nazw osobowych odtoponimicznych: *Skrzyńscy* (< n. m. *Skrzynno* SNH 53);

– od nazw osobowych równych toponimom: *Bogoria* (lub od n. m. *Bogoria*), *Kopacz* (lub od n. m.), *Łodzia* (lub od n. m.), *Odrawąż* (lub od n. m.), *Rawa* (lub od n. m.), *Śrzeniawa* (lub od n. m.), *Wadwic* (lub od zniemczonej n. m. *Wadewitz*, pol. *Wadowice*);

Na marginesie interpretacji heraldyków pochodzących od nazw osobowych formalnie równych toponimom należy zasygnalizować trudny metodologicznie problem kwalifikacji antroponimów o niejednoznacznych pod względem genezy podstawach. Włączone do tej grupy nazwy mogą posiadać bezpośrednie nawiązania motywacyjne do jednobrzmiących toponimów.

1.5.2. Nazwy heraldyczne o motywacji toponimicznej

– od nazw miejscowych, nie posiadających w dokumentach średniowiecznych odpowiedników w klasie antroponimów, np. *Biała*, *Bychawa*, *Dębno*, *Jani-na*, *Syrokomla*, może też *Nalęcz* (lub formacja odimperatywna od **nalękti* > **nalęczy* łąk ‘napnij łuk!’ [Moszyński 1986, 182]).

Nazwy heraldyczne utworzone bezpośrednio od toponimów, jak twierdzą badacze [Bobowska-Kowalska 1995, XI], nie występują w źródłach w formach pluralnych i nie tworzą derywatów w obrębie swojego gniazda, co potwierdzają ekscerpowane dokumenty.

1.5.3. Nazwy heraldyczne o motywacji apelatywnej

Nazwy heraldyczne tej grupy są motywowane przez wyrazy pospolite wchodzące pierwotnie w skład opisu godła herbowego lub stanowiące wojskową proklamację rodu, por. *Gryf* (ap. *gryf* ‘fantastyczny stwór, lew z głową i skrzydłami orła’ SNH 18), *Leliwa* (n. niejasna, możliwa motywacja od ap. *lelejati* ‘błyszcząć, lśnić’ SNH 28), *Osmoróg* (ap. *osmorog* ‘krzyż z rozdwojonymi zakończeniami’, poświadczony w opisie herbu SNH 41), *Topor*, *Trąby* (pierwotnie *Trzy Trąby* < grupy imiennej *trzy trąby* poświadczonej w opisie herbu SNH 62).

Niektóre nazwy herbowe motywowane apelatywami mogą występować w formie wyrażenia przyimkowego o charakterze hortatywnym, zachęcają-

cym do walki (zawołania), np. forma *Pobog* jest wynikiem derywacji paradigmatycznej substantywizowanego wyrażenia przyimkowego *po Bodze* > *Pobodze* > *Pobog* od ap. *po Bodze* ‘z Bogiem’ (SNH 44).

2. Antroponimy identyfikujące możnowładców litewsko-ruskich

2.1. Imiona

Imiona stanowią podstawową kategorię również w identyfikacji szlachty Wielkiego Księstwa Litewskiego. Zaledwie część z nich to formy oficjalne imion chrześcijańskich, jak *Andreas*, *Georgius*, *Jacobus*, *Johannes*, *Nicolaus*, *Petrus* lub złożonych imion słowiańskich, np. *Nemir*, *Stanislaus*. Znacząca grupa to antroponimy o genezie bałtyckiej, reprezentujące archaiczny, wspólny wielu ludom indoeuropejskim typ imion dwuczłonowych. Podobnie jak w językach słowiańskich, leksemy motywujące poszczególne człony tworzą pewne pola znaczeniowe, charakteryzując kulturę duchową, życie społeczne, system wartości ludzi kreujących te imiona [Юркенас 2003, 47–115]. Składniki leksykalne imion nawiązują do życia wspólnoty plemiennej, jej organizacji w warunkach zagrożenia i wojny, por. *tautà* ‘naród’, *výti* ‘gonić, prześladować’ (*Butowdus*, *Gastold*, *Getowd*, *Monstowd*, *Tawtigerd*), określają cechy i przymioty wojownika, np. *gaĩl-as* ‘silny, potężny, mocny’, *galià* ‘siła, moc’ (*Minigail*, *Sunigal*), wskazują na wartości ważne w życiu społecznym, np. *gĩrti* ‘chwalić’ (*Mondigerd*/*Mondygerd*, *Wissegerd*, *Tawtygerd*). Część imion zawiera leksemy wyrażające treści poznawcze, myślenie, por. *minėti* ‘wspominać’, *mintis* ‘myśl’ (*Minigail*, *Minimund*), pewne uczucia i stany emocjonalne, np. *viltis* ‘mieć nadzieję’ (*Monstwild*, *Rodywil*).

Starolitewskie imiona dwuczłonowe zostały poświadczane w ekscerpowanych dokumentach głównie jako jednonazwowe elementy identyfikacyjne, por. *Butowdus*, *Getowd*, *Monstwild*, *Monstowd*, *Rodywil*, *Twiributh*, *Wissegerd*. W roli drugiego, obok imienia chrześcijańskiego, członu formuły nominacyjnej, notowane są rzadziej: *Johannes Gastoldi*, *Jacobus Mingel*, *Petrus Mondiger*, *Nicolaus Tawtigerd*.

2.2. Nazwy patronimiczne

Identyfikacja przedstawicieli rodów litewskich za pomocą formacji na *-owicz/-ewicz* ma miejsce już w najstarszych średniowiecznych źródłach zredagowanych po łacinie i rusku. Jednym z najwcześniej udokumentowanych przejawów adaptacji bałtyckich nazw osobowych do języka ruskie-

go była substytucja formantu *-owicz/-ewicz* w miejsce litewskich przyrostków patronimicznych *-aitis*, *-onis*, *-unas*, *-enas*. Jak stwierdza litewski językoznawca, indoeuropeista, K. Buga [Būga 1958, 238], transpozycja według tego modelu stosowana była na Litwie już w XIV w., por. Jurij *Korjat-ovič* (1375). W badanych źródłach struktury odojcowskie również są notowane. Tworzą je derywaty od imion dwuczłonowych, jedno-członowych bądź formacji przezwiskowych (np. z sufiksem *-ejko*): Stanislaus *Buthowthowicz* (n. lit. *Būtautas* LPŽ I 365), Woyschin *Danecowicz* (n. lit. *Daneikà*, *Dānas* LPŽ I 454, 453), Andreas *Dewknetowicz* (n. lit. *Daūkantas* LPŽ I 471), Gyneth *Konczeuicz* (n. lit. *Koñčius*, *Koñčis*, *Koñčas* LPŽ I 1045), Woydilo *Kussolowicz* (n. lit. *Kušelis*, *Kūšas*, *Kušys* LPŽ I 1139), Johannes *Rimowidowicz* (n. lit. *Rīmvydas* LPŽ II 611), Wolczco *Rokutowicz* (lit. *Rakūtis*, *Rākas* LPŽ II 567), Minimund *Sessnicowicz*, Konczanus *Sukowicz* (n. lit. *Sūkas* LPŽ II 855), Voyssnar *Vircolewicz* (n. lit. *Virkas* LPŽ II 1229).

Konfrontacja zacytowanych nazw z analogicznymi antroponimami litewskimi (poświadczonymi w LPŽ), ujawnia wielopłaszczyznowe transpozycje graficzno-fonetyczno-morfologiczne, przystosowujące je do systemu języków słowiańskich. Oprócz zasygnalizowanej wyżej substytucji formantów patronimicznych analizowane źródła dokumentują inne sposoby adaptacji nazw bałtyckich do struktury morfonologicznej języków słowiańskich. Najczęściej jest to redukcja końcówek *-is*, *-ys*, *-as*, np. *Goligunt*, *Gasztold*, *Jadath*, *Montygerd*, *Wyszegerd*, *Tawtygerd* i in. Charakterystyczne do dziś substytucje ujawniają się również w niektórych formantach przezwiskowych, prowadzących do zmian wzorca fleksyjnego: np. *-ila* > *-yło*, por. *Woydilo*, *-aila* > *-ajło* (*Sunigayło*). Substituowanie form litewskich z zakończeniem *-a* przez odpowiedniki ruskie na *-o* jest, zdaniem K. Bugi [Būga 1958, 231], efektem analogii do form wschodniosłowiańskich typu *Putiło*, *Dobriło*, *Gostiło*.

2.3. Nazwy odmiejscowe

Dokumenty horodelskie notują nieliczne przykłady deskrypcji odmiejscowych jako sposobu identyfikacji szlachty litewskiej: *Surguthe de Reskyni/Surguttes de Roszkini* (Surgut z *Reszkim*), Albracht Korewa *de Sowgodsko* (Wojciech Korejwa z *Sowguniszek*).

2.4. Nazwy odapelatywne

Identyfikacja rodów ruskich z użyciem antroponimów o motywacji apelatywnej znajduje zaledwie kilka zaświadczeń w ekscerpowanych dokumen-

tach. Antroponim *Ralo* (ap. *pało* ‘radło’ Vasm III 439) odnotowany jest jako jednoelementowa formacja nazewnicza, natomiast *Wolczko* (< ap. *волк* ‘wilk’ Vasm I 338) występuje w dwuelementowej formule identyfikacyjnej: *Wolczco* Culwa, *Wolczco* Rokutouicz. Genezę odapelatywną może mieć antroponim *Sak* (ap. *сак* ‘rodzaj sieci do połowu ryb’ Vasm III 546), tworzący model jednonazwowy, chociaż nie należy wykluczać w przypadku tej nazwy również motywacji odonimicznej (*Sak* < im. *Isaakij*).

Z powyższych spostrzeżeń wynika, że będące przedmiotem ekscerpacji teksty źródłowe unii horodelskiej dostarczają cennych informacji na temat kształtowania się systemu nazewniczego szlachty polskiej i bojarów litewsko-ruskich. Udokumentowane w warstwie nazewniczej źródeł antroponimy reprezentują charakterystyczne dla średniowiecznej nominacji kategorii onimiczne: imiona (chrześcijańskie oraz sięgające genezą epoki indoeuropejskiej złożone imiona słowiańskie i bałtyckie), nazwy odmiejskowe (analityczne z przyimkiem *de* i syntetyczne z formantem *-ensis*), odapelatywne nazwy typu przezwiskowego, nazwy heraldyczne, patronimica. Pod względem struktury dominuje model dwuelementowy: imię + protonazwisko, chociaż notuje się również formuły jedno- i trójelementowe. Formacje jednonazwowe, coraz mniej typowe dla XV wieku, dotyczą głównie heraldyków identyfikujących szlachtę polską, częściowo także złożonych imion bałtyckich, używanych w nominacji rodów litewskich.

Odrębnym zagadnieniem, zaledwie zasygnalizowanym w powyższych rozważaniach i wymagającym pogłębionych badań, jest problem koegzystencji różnych systemów onimicznych w obrębie wielonarodowościowego państwa litewsko-ruskiego. Efektem ich współistnienia stały się wzajemne modyfikacje nazw, które można rozpatrywać w aspekcie słowiańsko-bałtyckich transpozycji językowych, udokumentowanych na płaszczyźnie fonetyczno-ortograficznej oraz morfologicznej.

Skróty

Cieśl	– Cieślíkova A., 1990, Staropolskie odapelatywne nazwy osobowe. Proces onimizacji, Wrocław.
LPŽ	– Vanagas A., (red.), 1985–1989, Lietuvių pavardžių žodynas, A-K, L-Ž, Vilnius.
MaII	– Malec M., 1994, Imiona chrześcijańskie w średniowiecznej Polsce, Kraków.
SNH	– Bobowska-Kowalska M., (oprac.), 1995, Nazwy heraldyczne. Słownik etymologiczno-motywacyjny staropolskich nazw osobowych, cz. 6, Kraków.

- Vasm – Фасмер М., 1986–1987, *Этимологический словарь русского языка*, т. I–IV, Москва.
- im. złoż. – imię złożone
- n. lit. – nazwisko litewskie
- n. m. – nazwa miejscowości
- stwniem. – staro-wysoko-niemiecki

Literatura

- Bobowska-Kowalska M., (oprac.), 1995, Nazwy heraldyczne. Słownik etymologiczno-motywacyjny staropolskich nazw osobowych, cz. 6, Kraków.
- Būga K., 1958–1962, *Rinktiniai raštai*, t. I–III, Vilnius.
- Kiaupienė J., Korczak L., (red.), 2013, 1413 m. Horodlės aktai (Dokumentai ir tyrinėjimai). Akty Horodelskie z 1413 roku (Dokumenty i studia), Vilnius–Kraków.
- Korczak L., 2013, Horodło. Na drodze ku dziedzicznej monarchii jagiellońskiej, [w:] 1413 m. Horodlės aktai (Dokumentai ir tyrinėjimai). Akty Horodelskie z 1413 roku (Dokumenty i studia), Vilnius–Kraków, s. 57–69.
- Kosyl Cz., 2001, Nazwy osobowe, [w:] Współczesny język polski, pod red. J. Bartmińskiego, Lublin, s. 431–445.
- Kutrzeba S. i Semkowicz W., (wyd.), 1932, Akta Unji Polski z Litwą 1385–1791, Kraków.
- Moszyński L., 1986, Staropolskie odimperatywne nazwy heraldyczne, [w:] Nazwy własne a wyrazy pospolite w języku i tekście, Opole, s. 175–195.
- Rabiej P., 2013, Dokumenty unii horodelskiej, [w:] 1413 m. Horodlės aktai (Dokumentai ir tyrinėjimai). Akty Horodelskie z 1413 roku (Dokumenty i studia), Vilnius–Kraków, s. 83–110.
- Rymut K., 2005, Nazwiska, [w:] Polskie nazwy własne. Encyklopedia, pod. red. E. Rzetelskiej-Feleszko, Kraków, s. 143–160.
- Юркенас Ю., 2003, Основы балтийской и славянской антропонимии, Вильнюс.

HORODŁO ACTS OF 1413 AS THE SOURCE OF THE HISTORY OF POLISH AND LITHUANIAN-RUTHENIAN ANTHRONOMY

S U M M A R Y

In the article medieval proper names certified in the sources of Horodło union are discussed. Their new edition was published by Lithuanian and Polish historians (Horodło Acts of 1413 (Documents and Studies), J. Kiaupienė, L. Korczak (eds)

Vilnius–Kraków 2013). They document an interesting stage in the development of the noble names in Poland and the names of boyars in the Grand Duchy of Lithuania. In the anthroponymy of these social groups the 15th century was the period of withdrawing from one-name nomination and gradual reinforcement of two-name system – the first name and the second naming word. Place names (analytical and synthetic), appellative words of nickname type, heraldic names and patronims performed the function of proto-surname. Structurally two-element models prevail but one- and three-element formulae are also observed.

Lilia Citko e-mail: lcit@poczta.onet.pl